

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YARATICI DRAMA PROGRAMI

**YARATICI DRAMA EĞİTMENLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİ VE
DEMOKRATİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEBNEM SOYLU

ANKARA, HAZİRAN, 2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YARATICI DRAMA PROGRAMI

YARATICI DRAMA EĞİTMENLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİ VE
DEMOKRATİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEBNEM SOYLU

DANIŞMAN: AYŞE OKVURAN

ANKARA, HAZİRAN, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Ŗebnem Soylu'nun hazırladığı "Yaratıcı Drama Eğitmenlerinin İletiŖim Becerileri ile Demokratik Tutumları Arasındaki İliŖkinin İncelenmesi" baŖlıklı bu alıŖma j¼rimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı/ Yaratıcı Drama Programı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiŖtir.

İmza

BaŖkan Doç. Dr. AyŖe Okvuran

¼ye Prof. Dr. Ömer Adıg¼zel

¼ye Yrd. Doç. Dr. Çağla Öneren Ŗendil

İmza
AyŖe Okvuran
Ömer Adıg¼zel
Çağla Öneren Ŗendil

ONAY

Bu tez Ankara ¼niversitesi Lisans¼st¼ Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından 21/06/2017 tarihinde uygun gör¼lm¼Ŗ ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca .../.../20.... tarihinde kabul edilmiŖtir.

Prof. Dr. İsmail G¼VEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Şebnem SOYLU

ÖZET

YARATICI DRAMA EĞİTMENLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİ VE DEMOKRATİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Soylu, Şebnem

Yüksek Lisans, İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Okvuran

Haziran 2017, viii + 49 Sayfa

Bu çalışmada Türkiye'nin çeşitli illerinde devlet okulları, özel okullar ve özel kurs/ derneklerde yaratıcı drama eğitmeni olarak görev yapmakta olan eğitimcilerin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 18 farklı ilden 143 yaratıcı drama eğitmeni katılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların demografik bilgilerini toplamayı amaçlayan Kişisel Bilgi Formu ile Demokratik Tutum Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Araştırmada verilerin analizi için bağımsız grup t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılmış olup, .05 anlam düzeyinde sınanmıştır.

Yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ve iletişim becerilerinin cinsiyet ve çalışma yılı değişkenlerine göre farklılık göstermezken, mezun olunan fakülteye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu verilerin ışığında iletişim becerileri ve demokratik tutumların kadın ya da erkek katılımcılar için benzer olduğu, çalışma yılının iletişim becerileri ya da demokratik tutumlar üzerinde önemli etkiye sahip olmadığı ve mezun olunan fakülte türünün demokratik tutum ve iletişim becerileri üzerinde önemli etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı drama öğretmenlerinin İletişim Becerileri ve Demokratik Tutum puanları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda; İletişim Becerileri ile Demokratik Tutum arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ile iletişim becerilerinin ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı Drama, İletişim Becerileri, Demokratik Tutum

SUMMARY

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE COMMUNICATION SKILLS AND THE DEMOCRATIC ATTITUDES OF CREATIVE DRAMA INSTRUCTORS

Soylu, Şebnem

Thesis Advisor: Associate Professor Ayşe Okvuran

June 2017, viii + 49 Pages

In this research it is aimed to investigate the relationship between the communication skills and the democratic attitudes of creative drama instructors who are working in public schools, private schools, and private institutions in several cities of Turkey. 143 creative drama teachers have been participated to the study from 18 cities. Correlational research method is administered. In order to investigate the demographic parameters of the participants Personal Inventory Form is developed by the researcher. Additionally Communication Skills Scale and Democratic Attitude Scale are administered for the research. Independent samples t test, Analysis of Variance (ANOVA), and Pearson Product Moment Correlation Analysis are applied.

According to the results, the democratic attitudes and the communication skills are not related with the gender or the working year of the creative drama instructors, but the faculty that they are graduated has a significant influence on both of the scores.

Lastly, according to the correlation analysis; it is found that there is a significant and positive relationship between the Communication Skills and the Democratic Attitudes of the creative drama instructors. It is concluded that Communication Skills and the Democratic attitudes are related with each other, but it is not possible to suggest a cause and effect relationship for correlational research.

Keywords: Creative Drama, Democratic Attitude, Communication Skills

ÖNSÖZ

Bu tezi mümkün kılan, tez yazım süreci boyunca hoşgörüsü, güler yüzü, bilgisi ve desteği ile beni motive eden ve her zaman yanımda olan tez danışmanım sayın Ayşe OKVURAN'a teşekkürlerimi sunuyorum, o olmadan bu tezi bitiremezdim. Yaratıcı Drama yüksek lisansım boyunca kendisinden çok şey öğrendiğim ve umarım bundan sonra da öğrenmeye devam edeceğim değerli jüri üyem sayın Ömer ADIGÜZEL'e, sadece jüri üyem değil aynı zamanda çalışkanlık ve meslek ahlakı konusunda yol göstericim olan sayın Çağla ÖNEREN ŞENDİL'e desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Ankara Üniversitesi'nde yaratıcı drama yüksek lisansım boyunca tanıdığım, dersini aldığım bütün hocalarım ve arkadaşlarım kendimi hayatım boyunca çok şanslı hissetmememe neden olacaklar; her birini tanıdığım için çok mutluyum.

Olmak istediğim kişiye biraz daha yaklaşabilmem için beni her zaman destekleyen, olmak istediğim kişi (belki de daha iyisi) olabileceğime (belki de olduğuma) inanan sevgili eşim, hayatımda olduğun için teşekkürler. Bir gün bu satırları okuyup ondan çaldığım her dakika için beni affedeceğini umduğum yaşama sevincim, canım oğluma ihtiyacım olan her an sadece yüzüne baktığımda bile bana hayatın çok güzel olduğunu hissettirdiği için teşekkür ederim.

Benim için evinden ayrılıp Ankara'ya yerleşen, tüm yüksek lisans sürecim boyunca isteyebileceğimin, hayal edebileceğimin ötesinde fedakarlıkta bulunan canım Annem'e ve Babam'a teşekkür etmek yeterli gelmeyecektir, sizlere minnettarım. Canım ablam ve biricik yeğenim Arel'e bana her an moral verdikleri için teşekkür ediyorum.

Bütün Homo Ludenslere sevgilerimle, oyun oynamaya devam etmek dileği ile...

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	ii
ÖZET	iii
SUMMARY	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç	1
1.3. Önem.....	2
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar.....	4
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. İletişim Becerilerine Yönelik Yapılmış Araştırmalar	5
2.2. Demokratik Tutumlara Yönelik Yapılmış Araştırmalar	6
2.3 Demokratik Tutum ve İletişim Becerisi İlişkisi ile İlgili Araştırmalar.....	8
3. YÖNTEM.....	10
3.1. Araştırma Modeli	10
3.2. Araştırmanın İç Geçerliği	10
3.3. Evren ve Örneklem	11
3.4. Veri Toplama Araçları	12
3.5. Verileri Toplama Süreci.....	13
3.6. Verilerin Analizi	13
4. BULGULAR VE YORUMLAR	15
4.1 Grubun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular	15
4.2. Demokratik Tutumların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	17
4.3 Demokratik Tutumların Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	19
4.4 Demokratik Tutumların Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	23

4.5 İletişim Becerilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	24
4.6 İletişim Becerilerinin Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	26
4.7 İletişim Becerilerinin Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	29
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	33
5.1 Sonuçlar	33
5.1.1 Katılımcıların Demografik Yapısına İlişkin Sonuçlar	33
5.1.2 Katılımcıların Demokratik Tutumlarına İlişkin Sonuçlar	34
5.1.3 Katılımcıların İletişim Becerilerine İlişkin Sonuçlar	35
5.1.4 Yaratıcı Drama Eğitimcilerinin İletişim Becerileri ile Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar	36
5.2 Öneriler	37
KAYNAKÇA	40
EKLER	44
EK A. Demografik Bilgi Anketi	45
EK B. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)	46
EK C. Demokratik Tutum Ölçeği	47
EK D. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu İzni	49

ÇİZELGELER DİZİNİ

1.	Cinsiyet Değişkeni İçin f ve % Değerleri.....	15
2.	Eğitim Seviyesi Değişkeni İçin f ve % Değerleri.....	15
3.	Mezun Olunan Fakülte Değişkeni İçin f ve % Değerleri	16
4.	Yaşadıkları Şehir Değişkeni İçin f ve % Değerleri	16
5.	Cinsiyetlere Göre Skewness ve Kurtosis Değerleri.....	18
6.	Homojenlik Varsayımının Kontrolü.....	19
7.	Bağımsız Gruplar T- Testi Sonuçları	19
8.	Aykırı Değerlerin Kontrolü	20
9.	Mezun olunan Fakülte Türüne Göre Normallik Varsayımı Kontrolü.....	21
10.	Fakülteleere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	21
11.	Post- Hoc Analizi Sonuçları	22
12.	Çalışma Yıllarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	24
13.	Cinsiyetlere Göre Skewness ve Kurtosis Değerleri.....	25
14.	Homojenlik Varsayımının Kontrolü.....	26
15.	Bağımsız Gruplar T- Testi Sonuçları	26
16.	Fakülteleere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	28
17.	Post- Hoc Analizi Sonuçları	28
18.	Çalışma Yıllarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	30
19.	İletişim Beceriler ve Demokratik tutum ölçeklerinin ortalamasının Skewness ve Kurtosis Değerleri	31
20.	İletişim Becerileri ve Demokratik Tutum arasındaki ilişki	32

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Adıgüzel (2011) yaratıcı dramanın genel amaçlarını “yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirme, kendini tanıma, gerçekleştirme ve başkalarıyla iletişim becerisini geliştirme, demokratik tutum ve davranış geliştirme, estetik davranışlar geliştirme, eleştirel ve bağımsız düşünebilme becerisini geliştirebilme, işbirliği yapabilme- birlikte çalışma becerisi geliştirme, sosyal duyarlılık yaratma, duyuların sağlıklı bir biçimde boşaltımı ve kontrolü, dil becerisi ve sözel olmayan ifade becerisini geliştirme” olarak sıralamıştır. Bu yeterliliklere sahip öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayan bir yöntemi etkili bir biçimde eğitim ortamında uygulayabilmek için öncelikle bu yöntemin öğreticileri ve uygulayıcıları bu yeterliliklere sahip olmalıdırlar. Kendisi demokratik tutum geliştiremeyen bir eğitmenin yaratıcı drama aracılığı ile öğrencilerinin demokratik tutum geliştirmelerine katkıda bulunabileceğine inanmak mümkün değildir. Aynı şekilde yaratıcı dramanın genel amaçlarına yönelik diğer tüm özelliklerin de yaratıcı drama eğitmenlerinde ne ölçüde olduğu araştırılmalıdır. Böylelikle okullarda uygulanan yaratıcı drama çalışmalarının Türkiye’de ne ölçüde etkili olduğu, yaratıcı dramanın genel amaçlarına uygun biçimde ele alınıp alınmadığı konusunda genel bir fikir edinilebilir ve gerekli görüldüğü takdirde yaratıcı drama eğitimlerinde eğitmenlerinin eksiklik duydukları alanların yaratıcı drama liderliği sertifika programları ya da yaratıcı drama yüksek lisans eğitimi gibi yaratıcı drama eğitmeni yetiştiren eğitim kanallarının içeriklerinin geliştirilmesine yönelik planlar yapılabilecektir.

1.2. Amaç

Bu çalışmada yaratıcı dramanın genel amaçlarından demokratik tutum geliştirme ile başkaları ile iletişim kurabilme becerilerine yaratıcı drama eğitmenlerinin ne derece sahip olduğunu ortaya koymak ve bu becerileri çeşitli değişkenler açısından incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasında bir ilişki olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yaratıcı drama eğitmenliği yapan eğitimcilerin demokratik tutumları ne düzeydedir? Bu araştırma sorusunun alt soruları şunlardır:

a. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin cinsiyetleri ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin mezun oldukları fakülte ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin çalışma yılları ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin iletişim becerileri ne düzeydedir? Bu sorunun alt soruları şunlardır:

a. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin cinsiyetleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin mezun oldukları fakülte ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin çalışma yılları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

a. Yaratıcı drama eğitimliği yapan eğitimcilerin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki varsa bu ilişki ne yöndedir?

1.3. Önem

San (1985) demokrasinin öğrenciler tarafından benimsenip içselleştirilebilmesi için toplumsallaşma sürecinde ele alınması gerektiğini; ayrıca bu amaçla öğretim ortamında örnek alınacak davranış modelleri oluşturularak hoşgörülü, saygılı ve demokratik bir sınıf ortamının yaratılması gerektiğini dile getirmiştir. Bu önermeden yola çıkarak öğretmenlerin sadece demokrasinin anlamını öğretmek değil, demokratik davranışı içselleştirmiş bireyler olmaları beklenmektedir. Yaratıcı drama gibi katılımcıların özgürce ve rahatça kendilerini ifade etmelerinin beklendiği bir alanda eğitim vermekte olan öğretmenlerden de yaratıcı dramının amaçlarından biri olan demokratik tutum ve davranış geliştirme amacına ulaşabilmek için öncelikle kendilerinin demokrasiyi içselleştirmiş ve demokratik tutum sahibi olmaları beklenmelidir.

Yaratıcı drama eğitiminin bir diğer önemli amacı ise iletişim ve ifade becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktır. İletişim becerilerinin bu derece önem taşıdığı bir eğitim alanında eğitim verecek öğretmenlerin de gelişmiş iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir. Eğitimin olduğu her ortamda iletişim çok önemli bir rol oynamaktadır. Eğitimcinin etkili iletişim becerilerine sahip olması çok önemlidir çünkü öğrenme süreci aynı zamanda bir iletişim sürecidir ve bu süreçte anlamlı mesaj alışverişinin sağlanabilmesi büyük oranda öğretmenin iletişim becerilerinin yeterliliği ile ilgilidir (Pehlivan, 2005). Özellikle iletişim becerilerini geliştirmek, demokratik tutum ve davranış kazandırmak gibi amaçları bulunan yaratıcı drama eğitimini verecek olan öğretmenlerin bu becerilere ne derece hakim olduğunu ortaya koymak bu eğitimlerin Türkiye’de ne kadar etkili uygulandığını anlayabilmek için son derece gereklidir. Bu sayede okul öncesinden yüksek öğretime kadar pek çok yaş grubuna kimi zaman zorunlu kimi zamansa seçmeli olarak sunulan yaratıcı drama eğitimlerinin ne derece etkili olduğu, bu eğitimleri alan ve eğitici olarak özel ya da devlet eğitim kurumlarında uygulayan eğitimcilerin yeterliliklerinin ve eksikliklerinin ortaya konulması mümkün olabilecektir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular ile öğretmenlerin eksiklik duydukları beceri alanlarının tespit edilerek için yaratıcı drama eğitmeni yetiştiren programların içerik geliştirmesine de katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma ile devlet okulları, özel okullar, özel kurs ve derneklerde yaratıcı drama dersleri veren yaratıcı drama öğretmenlerinin yaratıcı dramanın genel amaçlarında belirtilen özelliklerden iletişim becerisi ve demokratik tutum özelliklerine ne derece sahip oldukları ortaya konulmak amaçlanmıştır. Aynı zamanda iletişim becerileri ile demokratik tutum geliştirme becerisi arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiş ve bu iki amacın birbirine bağlı olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Alan yazın incelemelerinde demokratik tutum ya da iletişim becerileri ile ilgili yapılmış çalışmaların genellikle öğretmen adayları ile yapıldığı, nadiren farklı branşlardan öğretmenlere yönelik olarak da yapıldığı görülmektedir ancak yaratıcı drama eğitimlerine yönelik benzer bir çalışma literatürde bulunmamaktadır. Öte yandan iletişim becerileri ile demokratik tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmanın Türkiye’de yapılmamış olması alanda çalışmaya yönelik ihtiyacı ispatlar niteliktedir. Çalışmanın, yaratıcı drama öğretmenlerine yönelik bu türde ilk çalışma olması ve benzer çalışmaların daha önce yapılmamış olması çalışmanın önemini artırmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular;

- Konu açısından, yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ve eleştirel düşünme eğilimleri hakkında elde edilen bilgiler, araştırmada kullanılan ölçek maddeleri ile
- Zaman açısından, 2016/2017 eğitim öğretim yılı ile
- Örneklem açısından, çalışmaya araştırmacı tarafından bilgilendirilerek katılan yaratıcı drama eğitimcileri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Demokratik Tutum: Bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında, demokrasi ilkeleri doğrultusunda, belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimlerdir (Demirel & Ün, 1987).

İletişim Becerisi: İletişim becerisi empati, saygı gibi tutumları etkili kullanarak duygu ve düşünceleri doğrudan ve ben dili ile iletebilmek, kişiler ile etkili ilişkiler kurabilmek ve böylelikle toplumun bir arada ve mutlu kalabilmesini kolaylaştıran öğrenilmiş davranışlardır (Şahin, 1998).

Yaratıcı Drama: Adıgüzel (2011), yaratıcı dramayı şöyle tanımlamıştır: “Yaratıcı drama bir grupla ya da grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) v.d. tekniklerinden yararlanarak canlandırılmasıdır.”. Adıgüzel (2011) bu tanımın ardından bu canlandırma süreçlerinin kendiliğindenlik, şimdi ve burada ilkesi, ve mış gibi yapma dayalı biçimde oyunun temel özelliklerinden de yararlanarak deneyim sahibi olan bir lider/ eğitmen ile yürütülmesinin gerekliliğini de vurgulamıştır.

Yaratıcı Drama Eğitmeni: Bu araştırmada yaratıcı drama eğitmeni tanımından kasıt yaratıcı drama konusunda eğitim almış ve yaratıcı drama derslerine girerek, okullarda ya da özel kuruluşlarda yaratıcı drama eğitmeni olarak çalışmakta olan eğitimcilerdir.

Özel Okul: Özel okul, hükümet tarafından işletilmeyen okullardır. Bu okullarda eğitim-öğretim genellikle belli bir ücret karşılığında verilmektedir.

Devlet Okulu: Devlet tarafından tüm vatandaşlara ücretsiz eğitim sunmak amacı ile kurulmuş olan okullar.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İletişim Becerilerine Yönelik Yapılmış Araştırmalar

Öğrencilerin iletişim becerilerinin artmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri öğretmenlerin sağlıklı iletişim kurma becerilerine sahip olmalarıdır. Etkili bir öğretmen öğrenci iletişiminin öğrencilerin akademik başarılarını artırmakla birlikte, kişilerarası iletişim kurma becerilerini de olumlu etkilemektedir (Frymier & Houser, 2000). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının iletişim becerilerini çeşitli değişkenler bakımından incelemek amacı ile Türkiye’de ve dünyada çeşitli ölçekler geliştirilmiş ve pek çok çalışma yapılmıştır. Türkiye’de yapılan bu tür çalışmaların büyük çoğunluğunun öğretmen adayları ile yapıldığı görülmektedir.

Korkut (1996) İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği’ni geliştirmiştir. Pehlivan (2005) yaptığı çalışmada Korkut (1996) tarafından geliştirilen İletişim becerilerini Değerlendirme Ölçeği’ni kullanmış ve sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin yüksek olduğunu bulurken cinsiyet açısından bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Günay (2003) da sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmada aynı sonuca ulaşmıştır. Özerbaş, Bulut ve Usta (2007), Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerini iletişim becerilerini incelemiş ve iletişim becerileri bakımından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olduğunu bulmuşlardır.

Bulut (2004) Çetinkanat (1997) tarafından geliştirilen Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği’ni sınıf öğretmenlerine uygulayarak “etkililik” ve “yeterlilik” alt boyutlarında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduklarını ortaya koymuştur. Saracaloğlu, Yenice, ve Karasakaloğlu (2009) Çetinkanat’ın ölçeğini Sınıf Öğretmenliği bölümünde eğitim almakta olan öğretmen adaylarına uygulamışlardır. Çalışmada öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin toplam puanlarının üniversitelere ve cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde değişmediği saptanmıştır.

Ersanlı, K. ve Balcı, S. (1998) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Envanteri yetişkinlerin iletişim becerilerini bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç alt boyutta incelemektedir. Dilekmen, Başcı ve Bektaş (2008) bu ölçeği sınıf öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerinde eğitim almakta olan öğretmen adaylarına uygulayarak cinsiyet ve sınıf

seviyelerine göre anlamlı bir fark olmadığı fakat bölümler arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı ölçek Çetinkaya (2011) tarafından Türkçe öğretmen adaylarına uygulanmış ve cinsiyet bakımından öğretmen adayları arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Yine aynı ölçeği kullanan Tunçeli (2013) okul öncesi öğretmenliği adayları ile uygulamış ve araştırma sonucunda öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin iletişim becerileri üzerinde anlamlı fark yaratmadığını ortaya koymuştur.

Karagöz ve Kösterelioğlu (2008) İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği'ni geliştirerek Sınıf Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal bilgiler Öğretmenliği öğrencilerine uygulamışlardır.

Owen ve Bugay 2014 yılında İletişim Becerileri Ölçeği'ni geliştirmişlerdir. Bu ölçek Milli ve Yağcı (2017) tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi (Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı), Türkçe Eğitimi ve Fen Bilgisi Eğitimi alanlarında eğitim görmekte olan öğretmen adaylarına uygularken, Soylu ve Gazeloğlu (2017) tarafından akademisyenlere uygulanmıştır.

2.2. Demokratik Tutumlara Yönelik Yapılmış Araştırmalar

Demokrasinin eğitim kurumlarında tam anlamı ile uygulanabilmesi, ve sürdürülebilmesi için öğretmenlerin demokrasiyi yaşam biçimi haline dönüştürmeleri gerekmektedir (Büyükkaragöz & Kesici, 1996). Demokratik tutum ve davranış geliştirmiş bireyler yetiştirebilmenin en etkin yolu sınıf içerisinde gerçek bir demokratik ortam oluşturmaktır, demokrasiyi yaşayarak içselleştirmeleri için fırsat sunmaktır. Demokrasi kültürü önce ailede kazanılır, eğitim ile pekişir ve hayatın diğer alanlarında da sürdürülür (Kayabaşı,2011). Demokratik bir sınıf ortamı, öğrencilerin akademik başarılarını artırırken kalıcı demokratik tutum ve davranışların geliştirmelerini de sağlayan en önemli faktördür (Bilgen, 1994). Eğitim ortamında demokrasi kültürünü yaşatabilmek için öğretmenlerin kendilerinin demokratik tutum ve davranış geliştirmiş olmaları gerekmektedir.

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının demokratik tutumlarını ölçmek için geliştirilen ölçeklerin başında Dilek Gözütök'un 1995 yılında geliştirdiği Demokratik Tutum Ölçeği gelmektedir. Ölçek öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve okul

yöneticilerinin demokratik tutumlarını değerlendiren pek çok araştırmada kullanılmıştır. Sarıdoğan, Özkamalı ve Dicle (2006) Demokratik Tutum Ölçeği'ni kullanarak yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının demokratik tutum seviyelerinin nevrotik eğilimlere, kendini gerçekleştirme düzeyine ve sosyal ilişkilerde yeterlik düzeyine göre değişim gösterip göstermediğini incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamışlardır. Genç ve Kalafat (2007) ise 360 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada demokratik tutumun cinsiyete göre farklılık gösterirken, sınıf, anabilim dalı, ya da anne-babaların öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediğin ortaya koymuşlardır. Saracaloğlu, Evin ve Varol (2004) Demokratik Tutum Ölçeği'ni kullanarak 317 öğretmen ve 768 öğretmen adayına uygulayarak demokratik tutumu çeşitli değişkenler açısından inceleyerek, öğretmenlerin demokratik tutumlarının görev yapılan kurum, cinsiyet, çalışma yılı, branş gibi değişkenlere bağlı olarak değişmediğini; öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının ise cinsiyete, mezun olunan lise türüne, anne-baba eğitim düzeyine, bölümlere ve yaşadıkları şehirlere göre anlamlı olarak değiştiğini bulmuşlardır. Gömleksiz ve Çetintaş (2011), 1171 öğretmen adayı ile Demokratik Tutum Ölçeği'ni kullanarak yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının cinsiyete, üniversiteye, bölümlere, anne eğitim düzeyine, ailelerin gelir düzeyine ve kardeş sayısına göre farklılaştığını ortaya koymuşlardır. Elkatmış ve Toptaş (2015) sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarını inceledikleri çalışmada, demokratik tutumlarının cinsiyete, öğretim türüne, mezun olunan lise türüne, ebeveyn eğitim durumu ile aile gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı bir değişiklik göstermediğini saptamışlardır.

Selvi'nin 2007 yılında geliştirdiği Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği; eğitim hakkı, dayanışma ve özgürlük olmak üzere üç alt boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Palavan ve Agboyraz ölçeği 300 sınıf öğretmenine uygulamışlardır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin demokratik değerleri cinsiyet, yaş ve medeni duruma göre anlamlı olarak farklılık göstermezken mesleki kıdeme göre farklılık gösterdiğini saptamışlardır.

Karadağ, Baloğlu ve Yalçınkayalar (2006), Zencirci tarafından 2003 yılında geliştirilen Demokratik Tutum Algısı Ölçeği'ni ve yine Zencirci tarafından 2003 yılında geliştirilen Demokratik Değerler Ölçeği'ni kullandıkları çalışmada 218 öğretmenin

demokratik değerlerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda retmenlerin demokratik değerlerinin cinsiyet, demokrasi eğitimi almış olma, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamışlardır.

2.3 Demokratik Tutum ve İletişim Becerisi İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

şentürk ve Oyman (2014), yaptıkları çalışmada retmen adaylarının demokratik sınıf yönetimine dair görüşlerini saptamak için yaptıkları betimsel çalışmada, eğitim ortamında demokratik kültür ve yaşam alanı yaratmak için iletişim niteliğinin önem taşıdığı bulgusuna ulaşmışlardır. Çalışmaya katılan retmen adayları demokratik değerleri anlayan ve uygulayan öğrenciler yaratabilmek için empati, etkin dinleme, karşıdakini anlama ve etkin bir iletişim dinamiği geliştirebilmenin gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Apple ve Beane (2007), demokratik okulların özellikleri arasında etkili iletişim, eşgüdüm, işbirliği gibi özellikleri sıralamışlardır. Freire (2006) Ezilenlerin Pedagojisi kitabında demokratik bir eğitim ortamının başlıca nitelikleri arasında iletişimin önemini vurgular. Eğitici kendisini sadece bilgiyi aktaran bir vasıta olarak değil, aynı zamanda öğrencileri sayesinde bilgi edinen ve bilgi üreten birey olarak öğrenciler ile eşit görmelidir, ancak bu sayede sınıflarda yıllardır hüküm süren ast- st iletişimi yerini eşitlerin iletişimine bırakabilir. Kesici (2008) retmenlerin demokratik sınıf yaratmak için gerekli olan unsurlar ile ilgili görüşlerini belirlediği çalışmada, iletişimin demokratik bir sınıf yaratmak için gerekli temel unsurlardan birisi olduğu görüşüne ulaşmıştır. retmenlerin demokratik bir sınıf yaratabilmek için üstlenmesi gereken sorumluluklar arasında eşitliği sağlama, özgürlük alanlarını genişletme, öğrencilerin katılım hakkına yer verme, ğrenci merkezli eğitim gibi konuların yanısıra etkili iletişim ve hümanist iletişim yer almaktadır.

Demokratik bir ortamın sağlanması için kullanılan dil çok önemlidir. Eğitimcinin kullandığı dil bir baskı aracı değil eşitliğin ve empatinin göstergesi olmalıdır. Birbirini doğru anlayan ve kendisini doğru ifade edebilen bireylerin yer almadığı bir eğitim ortamında demokratik bir eğitim sağlamak mümkün olmayacaktır. Bu nedenle eğitmen- ğrenci arasındaki etkili iletişim demokratik sınıf ortamının temel unsurlarından biridir.

şentürk ve Oyman (2014) demokratik bir eğitim ortamının öğrencilerin düşüncelerini çekinmeden dile getirebildiği, retmen ve öğrencinin eşit söz hakkına

sahip olduğu, herkesin dűşüncelerinin eşit derecede önemsendiği, iletişim sürecinin etkin şekilde yürüdüğu bir yer olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Demokrasi ve iletişim arasında böylesine güçlü bir ilişki olduğu bilinmesine karşın, gerek Türkiye’de gerekse uluslar arası çalışmalarda eğitimcilerin iletişim becerileri ile demokratik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma bulunamamıştır. Bu durum, bu çalışmanın gerekliliğini ve önemini göz önüne sermektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi ve çalışma planı hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, Türkiye’de drama eğitmenliği yapmakta olan eğitimcilerin iletişim becerileri ve demokratik tutumları araştırılarak var olan bir durumun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmanın birinci kısmında tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma nicel araştırma çalışmalarından tarama (survey) modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, araştırmacının bir örnekleme ya da evrene uygulanarak tutum, düşünce, davranış, inanış ya da karakteristik özelliklerini tanımlamak için kullanılan nicel bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2008). Tarama çalışmalarında değişkenlere herhangi bir manipülasyonda bulunulmaz, bu nedenle bu çalışmalar trendleri açıklamak için kullanılırken neden-sonuç ilişkisi hakkında bilgi vermez (Gay, Mills & Airasian, 2009).

Aynı zamanda çalışmanın ikinci kısmında yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerileri ile demokratik tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmak amacı ile korelasyon analizi yapılmıştır. Nicel araştırma türüne ait bir araştırma modeli olan korelasyon analizi açıklayıcı çalışmalar ve kestirim çalışmaları olmak üzere iki tiptir. Bu araştırmada kullanılacak model açıklayıcı korelasyon analizi olarak seçilmiştir. Açıklayıcı korelasyon analizi önemli bir olayın ya da durumun değişkenleri arasındaki ilişki incelenerek açıklamaya ve anlamlandırmaya çalışmak amacı ile kullanılan bir araştırma yöntemidir (Fraenkel & Wallen, 2011)

3.2. Araştırmanın İç Geçerliliği

Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama (cross sectional survey) modeli ile gerçekleştirilmiştir. Kesitsel tarama (cross sectional survey), data toplama aracının tek seferde uygulanması ve çalışmaya katılan tüm bireylerden tek seferde bilgi toplanması anlamına gelmektedir (Creswell, 2008). Bu araştırma modeli mevcut tutum ve uygulamalar hakkında kısa zamanda bilgi toplama şansı sunma avantajı sağlarken bir taraftan da takım iç geçerlilik sınırlılıkları içermektedir. Birçok sebepten dolayı

örnekleme bulunan kişiler ankete gerçekte olduğundan farklı yanıtlar verebilirler (Fraenkel & Wallen, 2011).

Tarama araştırma modeline etki eden üç temel iç geçerlilik tehlikesi vardır, bunlar yer, enstrümantasyon, ve data toplayan araştırmacının karakteristiğidir. Yer problemi, datanın farklı kişiler için farklı yerlerde toplanması sonucunda kişilerin sorulara farklı yanıtlar vermeleridir. Örneğin aynı anket bir katılımcıya açık havada diğer katılımcıdan ise kalabalık ve havasız bir toplantı odasında uygulandığında kişilerin ankete vereceği yanıtlar çevreden etkilenecektir. Bunu önlemenin bir yolu bütün katılımcıların anketi benzer ortamda doldurmalarını sağlamaktır. Anket e-mail yolu ile gönderilirken katılımcılardan anketi rahat bir ortamda ve mümkün olduğunca gerçek düşüncelerini yansıtacak şekilde doldurmaları uyarısında bulunulmuştur. Enstrümantasyon problemi anketi değerlendiren araştırmacının çok fazla yorulması sonucunda ya da acele etmesi nedeni ile verilen yanıtları yanlış okuması ya da yorumlaması anlamına gelmektedir (Fraenkel& Wallen, 2011). Bu problem engellemek için araştırmacı toplanan anket sayısını eşit sayılara bölerek aralıklarla çalışacak ve data kodlama işlemi bittikten sonra tüm veriler tekrar kontrol edilmiştir.

Data toplayan araştırmacının karakteristiği problemi ise datayı toplayan kişinin yaşı, cinsiyeti, karakteri ya da etnisitesinin katılımcıların verecekleri cevapları etkileyebileceği öngörüsüne dayanmaktadır. Bu çalışmada anketler online olarak doldurulduğu ve katılımcılar data toplayan kişiyi görmediği için bu problemin engellendiği düşünülmektedir.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de özel okullarda, devlet okullarında ve özel kurslar/derneklerde yaratıcı drama eğitmeni olarak çalışan tüm eğitimciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise geri dönüşlerin hızlı ve katılım oranının yüksek olabilmesi amacı ile kolayda örnekleme (convenience sampling) yöntemi ile belirlenmiştir. Tarama araştırma modelinde anket geri dönüş oranının yüksek olacağından emin olabilmek için kolayda örnekleme yöntemi tercih edilebilir (Creswell, 2008).

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Anketi, İletişim Becerileri ölçeği ve Demokratik Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

Demografik Bilgi Anketi: Demografik bilgi anketi araştırmacı ve tez danışmanı tarafından geliştirilmiş olup katılımcılara ait, cinsiyet, yaş, mezun oldukları bölümler, mezun oldukları üniversite, çalıştıkları kurum, çalıştıkları yaş grupları, medeni halleri, çocuk sahibi olup olmamaları ve hizmet yılları gibi değişkenler ile ilgili bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ): İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) 2014 yılında Owen ve Bugay tarafından geliştirilmiş olup geçerlilik ve güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık güvenilirliği için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve 25 maddelik ölçeğin iç tutarlık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçek İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (İİTB), Kendini İfade Etme (KİE), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSÖİ), İletişim Kurmaya İsteklilik (İKİ) olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır.

Demokratik Tutum Ölçeği: Öğretmenlerin demokratik tutumlarını incelemek üzere Attitude Research Laboratory tarafından geliştirilmiş olan bu ölçeğin Türkçe uyarlaması ve geçerlik güvenilirlik analizleri Dilek Gözütok tarafından 1995 yılında yapılmıştır. Toplam 50 maddeden oluşan bu ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin uygulanması için araştırmacıdan yazılı izin alınmıştır. Ölçek maddelerinin 32'si olumlu, 18'i de olumsuzdur. Olumsuz madde puanlaması ters yapılmıştır. Maddeler analiz edilirken yüzde frekans, bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Demokratik Tutum Ölçeğinin Beşli Likert Tipine Çevrilmesi: Demokratik Tutum Ölçeği, çalışmada kullanılan diğer ölçek ile uyumlu sonuçlar ortaya konulabilmesi amacı ile sorular değiştirilmeden yanıtlar beşli likert tipine çevrilmiş, ana çalışmada kullanılmadan önce 59 kişiden oluşan öğretmen grubuna pilot çalışma yapılarak ölçeğin yeni halinin geçerlilik ve güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Bir ölçeğin güvenilirliği, o ölçek ile elde edilen ölçümlerin tutarlılığı ile ilgilidir (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2011). Cronbach's Alpha ölçeklerin geçerliliğini ölçmek için en sık kullanılan metottur. Eğer ölçeğin Cronbach Alpha değeri .7'nin üzerinde ise Kabul edilebilirdir, ancak tam

olarak güvenilir veriler elde edebilmek için .8 ve üzeri değerler elde etmek önerilir (Pallant, 2007). Pilot çalışmada beşli Likert tipine çevrilen Demokratik Tutum Ölçeği'nin Cronbach Alpha değeri .91 bulunmuştur. Pilot çalışma ile elde edilen güvenilirlik katsayısının ölçeğin asıl güvenilirlik katsayısı olan 0,87 seviyesine çok yakın olması sonucunda ana çalışmada beşli likert tipine çevrilen ölçek kullanılmıştır.

3.5. Verileri Toplama Süreci

Veri toplanmaya başlanmadan önce ölçekleri geliştiren araştırmacılardan ölçeklerini çalışmada kullanmak üzere yazılı izin alınmıştır. Daha sonra Ankara Üniversitesi'nin etik kurulundan çalışma için etik izni başvurusunda bulunularak etik izin alınmıştır. Anketlerin 2017 bahar döneminde online şekilde sisteme yüklenmesi ile örneklem grubundaki katılımcıların bilgilendirilmesi sağlanmıştır. Anketlerin internet ortamına yüklenmesinin ardından 3 aylık bir süre içerisinde data toplama işlemi tamamlanmış ve 157 kişiye ulaşılmıştır. Toplanan anketlerden eksik ve hatalı doldurulanlar çıkarılmış ve ana çalışmada 143 anket kullanılmıştır. Data analizi bir aylık bir sürede tamamlanarak sonuçlar ortaya konulmuştur.

3.6. Verilerin Analizi

Her katılımcının yanıtları SPSS programına yüklenerek verilerle ilgili betimsel istatistik (yüzde ve frekans), bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

1. Örneklem grubunu oluşturan eğitimcilerin Demokratik Tutum Ölçeğinden elde ettikleri puanların; cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t testi ve mezun olunan fakülte türü ile mesleki tecrübe yılı değişkenlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

2. Örneklem grubunu oluşturan eğitimcilerin İletişim Becerileri Ölçeğinden elde ettikleri puanların; cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t testi ve mezun olunan fakülte türü ile mesleki tecrübe yılı değişkenlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

3. Örneklem grubunu oluşturan eğitimcilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Demokratik Tutum Toplam Puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını

belirlemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi yapılmadan önce data gerekli varsayımlar açısından kontrol edilmiştir. Ölçümlerin türü eşit aralıklı ya da eşit oranlı olmalıdır, her katılımcıdan her iki ölçek için de data alınmış olmalıdır, bağımsız gözlemler (independence of observations) ile her bir ölçümün bir diğer ölçümden bağımsız olduğuna emin olunmalıdır. Normallik: Skorlar normal dağılım göstermelidir. Doğrusallık: İki değişken arasındaki ilişki doğrusal olmalıdır. Eşdeğişkenlilik: Bir ölçekteki dağılım diğer ölçekteki dağılıma benzer olmalıdır. Eksik data girişi: Analizlere başlanmadan önce data eksik veriler bakımından incelenmeli ve gerekli görüldüğü takdirde eksik veri girilen anketler çalışmadan çıkarılmalıdır.

Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS 15” programında analiz edilmiş, .05 anlamlılık düzeyinde sınanmış ve bulgular bir sonraki başlık altında araştırmanın amaçlarına uygun olarak sunulmuştur.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma grubunun demografik yapısına ilişkin olarak elde edilen bulgularla, araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1 Grubun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular

Bu bölümde örnekleme oluşturan bireylerin cinsiyet, mezun olunan fakülte türü, eğitim seviyesi, medeni durum, çocuk sahibi olup olmama, Yaratıcı Drama Eğitiminin alındığı kurum, çalışmakta oldukları kurum türü gibi değişkenlere ait yüzde ve frekans değerlerine yer verilmiştir.

Çizelge 1

Cinsiyet Değişkeni İçin f ve % Değerleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	112	78.3
Erkek	31	21.7
Toplam	143	100

Çizelge 1’de görüldüğü üzere, örnekleme 31 erkek (%21,7); 112 kadın (%78,3) yer almaktadır. Toplam 143 kişi çalışmaya dahil edilmiştir.

Çizelge 2

Eğitim Seviyesi Değişkeni İçin f ve % Değerleri

Eğitim Seviyesi	f	%
Önlisans	1	0.7
Lisans	99	69.2
Yüksek Lisans	40	28
Doktora	3	2.1
Toplam	143	100

Çizelge 2’de görüldüğü üzere çalışmanın katılımcıları 1 Önlisans (%0,7), 99 Lisans (%69,2), 40 Yüksek Lisans (%28) ve 3 Doktora (%2,1) mezunundan oluşmaktadır.

Çizelge 3

Mezun Olunan Fakülte Değişkeni İçin f ve % Değerleri

Fakülte Türü	f	%
Fen Edebiyat	50	35
Eğitim Fakültesi	56	39.2
Ziraat Fakültesi	3	2.1
İİBF	22	15.4
Konservatuar	11	7.7
Mimarlık	1	0.7
Toplam	143	100

Çizelge 3'den de anlaşılacağı üzere çalışmaya katılanların 50'si (%35) Fen Edebiyat Fakültesi, 56'sı Eğitim Fakültesi (%39.2), 3'ü Ziraat Fakültesi (%2,1), 22'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (%15,4), 11'i (%7.7) Konservatuar ya da Güzel Sanatlar, ve 1(%0.7) Mimarlık Fakültesi mezunudur.

Çizelge 4

Yaşadıkları Şehir Değişkeni İçin f ve % Değerleri

Şehir	f	%
Ankara	37	25.9
Tokat	9	6.3
Mersin	8	5.6
Bursa	2	1.4
İstanbul	27	18.9
Sakarya	4	2.8
Edirne	4	2.8
Niğde	4	2.8
Kocaeli	5	3.5
Trabzon	7	4.9
Eskişehir	5	3.5
İzmir	10	7.0
Hatay	2	1.4
Antalya	2	1.4
Kırıkkale	5	3.5
Konya	5	3.5
Kayseri	4	2.8
Adana	3	2.1
Toplam	143	100

Çizelge 4'de gösterildiği üzere katılımcılar 18 farklı şehirde görev yapmaktadırlar. Katılımcıların büyük çoğunluğu (toplam 74 kişi) Ankara İstanbul ve İzmir şehirlerinde çalışmaktadırlar.

Ayrıca çalışmaya katılanların drama eğitimlerini aldıkları kurumlara göre dağılım oranları şöyledir: 113'ü (%79) Çağdaş Drama Derneği Eğitimleri ile, 19 kişi (%13.3) Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmetiçi eğitimleri ile, 2 kişi (%1.4) Oluşum Drama Enstitüsü ile, 6 kişi (%4.2) Yaratıcı Drama Yüksek Lisansı ile, 3 kişi (%2.1) ise diğer eğitimler aracılığı ile drama eğitimi almışlardır. Çalışmaya Katılan 88 kişi (%61.5) Devlet Okullarında, 34 kişi (%23.8) Özel Okullarda, 21 kişi (%14.7) Özel Kurs ya da Derneklerde çalışmaktadırlar. Katılımcılardan 51 kişi (%35.7) 0-2 yıldır, 40 kişi (%28) 3-4 yıldır, 36 kişi (%25.2) 5-6 yıldır, 8 kişi (%5.6) 7-8 yıldır, 5 kişi (%3.5) 9-10 yıldır ve 3 kişi (%2.1) 10 yıldan fazla süredir bu alanda çalışmaktadır. 56 katılımcı (%39.2) evli, 87 katılımcı (%60.8) bekârdır. 59 katılımcı (%41.3) çocuk sahibi iken 84 katılımcının (%58,7) çocuğu bulunmamaktadır

4.2. Demokratik Tutumların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Bir sürekli değişkenin ortalamasının iki farklı grup için karşılaştırılması amacı ile bağımsız gruplar t testi uygulanır (Pallant, 2007). Bu çalışmada bir bağımlı değişken (demokratik tutum ölçeği ortalaması), yaratıcı drama eğitmenlerinin cinsiyetine göre incelenmiştir. Bağımsız gruplar t testinin varsayımlarını şöyle sıralamıştır: Ölçüm düzeyi (bağımlı değişkenin sürekli değişken olması ve bağımsız değişkenin iki kategorili ve birbirinden bağımsız gruplardan oluşması), gözlemlerin bağımsız olması, önemli aykırı değerlerin bulunmaması, normallik varsayımı, varyansların homojenliği varsayımı (Pallant,2007). Bağımsız gruplar t testini uygulamadan önce, gerekli varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir. Aşağıda bu varsayımlar için elde edilen sonuçlar belirtilmiştir.

İlk varsayım olan için ölçüm düzeyi için, bağımlı değişkenimiz olan demokratik tutum ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz cinsiyet iki kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için katılımcıların 18 farklı şehirde çalışmakta olduğu, 27 farklı üniversiteden mezun oldukları görülmektedir. Ayrıca her katılımcı anketleri internet ortamında, kendileri için uygun olan zamanda ve mekanlarda

doldurmuşlardır. Bu nedenle birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için demokratik tutum ölçeği datası kontrol edilmiş ve bütün yanıtların beklenildiği gibi 1 ile 5 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda %5 Trimmed Mean değeri kontrol edilerek aykırı değerlerin olup olmadığı anlaşılabilir (Pallant, 2007). Demokratik Tutum Ölçeği değerlerine bakacak olunursa, kadınların ortalaması 4,006 ve %5 Trimmed Mean değeri 4,002 olarak hesaplanırken erkeklerin ortalaması 4,015 ve %5 Trimmed Mean değeri 4,013 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar ışığında aykırı değerlerin bulunmaması varsayımının karşılandığı görülmektedir.

Normallik varsayımı, her grubun skorlarının bağımlı değişken için normal dağılım göstermesidir (Pallant, 2007). Bu amaçla her iki grubun demokratik tutum ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır. Çizelge 5'te cinsiyetlerin demokratik tutum ortalamalarının skewness ve kurtosis değerleri gösterilmiştir. Değerler -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı görülmektedir.

Çizelge 5

Cinsiyetlere Göre Skewness ve Kurtosis Değerleri

Cinsiyet	Demokratik Tutum Ölçeği Skorları	
	Skewness	Kurtosis
Kadın	0.283	2.412
Erkek	0.027	0.462

Çizelge 5'te görüldüğü üzere cinsiyetlerin skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında değişmekte. Sadece kadınların kurtosis değeri 2'nin üzerinde, ancak çok sayıda katılımcının olduğu çalışmalarda bu sonuçları elde etmek olasıdır ve bu gibi durumlarda Q-Q Plot ve boxplotlara bakılarak normallik varsayımının doğrulanıp doğrulanmadığı kontrol edilebilir (Pallant, 2007). Q-Q Plot ve boxplotlara bakıldığında aşırı değerlerin olmadığı ve dataların normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Bağımsız gruplar t testi için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test of Equality Variance tablosunda Sig. değerlerine bakılmalıdır. Çizelge 6'da görüldüğü üzere bu değer 0.125 olarak

görülmekte ve .05 değerinin üzerindedir. Bu da iki grubun eşit varyansları olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir(Pallant, 2007).

Çizelge 6

Homojenlik Varsayımının Kontrolü

	Levene's test for Equality of Variances	
	F	Sig.
Demokratik Tutum Ortalama	2.379	0.125

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra bağımsız gruplar t testine geçilebilir. Çizelge 7'de görüldüğü gibi kadınlar (M=4.01, SD=0.24) ve erkekler (M=4.01, SD=0.16) arasında demokratik tutum ortalamaları bakımından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t(141) = -0.2, p = 0.843$). Bu nedenle her iki grubun da benzer demokratik tutumlara sahip olduğu söylenebilir.

Çizelge 7

Bağımsız Gruplar T- Testi Sonuçları

Bağımsız Gruplar T Testi			
t	Sig. (2 tailed)	df	Ortalama Fark
- 0.2	0.84	141	-0.01

4.3 Demokratik Tutumların Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ANOVA bağımsız değişkenin neden olduğu düşünülen farklı grupların ortalamaları arasındaki varyansı (skorlar arası değişkenlik) şans eseri olduğu düşünülen her grubun içerisindeki varyans ile karşılaştırmak amacı ile kullanılır (Pallant,2007).

ANOVA testi yapmadan önce kontrol edilmesi gereken beş varsayım vardır, bu varsayımlar: Ölçüm düzeyi (bağımlı değişkenin sürekli değişken olması ve bağımsız değişkenin en az üç kategorili ve birbirinden bağımsız gruplardan oluşması), gözlemlerin bağımsız olması, önemli aykırı değerlerin bulunmaması, normallik varsayımı, varyansların homojenliği varsayımıdır (Pallant,2007).

İlk varsayım olan için ölçüm düzeyi için, bağımlı değişkenimiz olan demokratik tutum ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz mezun olunan fakülte türü üçten fazla kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için bir önceki başlık altında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için demokratik tutum ölçeği datası kontrol edilmiş ve bütün yanıtların beklenildiği gibi 1 ile 5 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda %5 Trimmed Mean değeri kontrol edilerek aykırı değerlerin olup olmadığı anlaşılabilir (Pallant, 2007). Demokratik Tutum Ölçeği ortalama değerlerine bakacak olunursa, ortama değer 4,01 iken %5 Trimmed Mean 4,00 olduğu görülmektedir. Bu değerlerin birbirine yakın olması aykırı değerlerin bulunmaması varsayımının karşılandığını göstermektedir. Çizelge 8’de bu değerler görülebilir.

Çizelge 8

Aykırı Değerlerin Kontrolü

	M	% 5 Trimmed Mean
Demokratik		
Tutum	4,008	4, 003
Ortalama		

Normallik varsayımı, her grubun skorlarının bağımlı değişken için normal dağılım göstermesidir (Pallant, 2007). Bu amaçla grupların demokratik tutum ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır. Çizelge 9’da demokratik tutum ortalamalarının mezun olunan fakülte türlerine göre skewness ve

kurtosis değerleri gsterilmiştir. Değerler -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı söylenbilir.

Çizelge 9

Mezun olunan Fakülte Türüne Göre Normallik Varsayımı Kontrolü

Fakülte	Demokratik Tutum Ölçeği Skorları	
	Skewness	Kurtosis
Fen Edebiyat	-0.16	1.90
Eğitim	0.69	0.92
İİBF	-0.21	2.45
Konservatuar/Güzel Sanatlar	0.571	-1.47

ANOVA için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test değerlerine bakılmalıdır. Bu değer 3,59 olarak görölmektedir ve .05 değerinin üzerindedir. Bu da gruplar arasındaki varyansın eşit olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir (Pallant, 2007).

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra tek yönlü varyans analizine geçilebilir. Çizelge 10'da göröldüğü gibi Sig. Değeri 0.005 olarak görölmektedir. Bu da 0.05 değerinden küçük bir değer olduğu için gruplar arasında demokratik tutum ortalaması bakımından anlamlı bir fark olduğu anlamına gelmektedir.

Çizelge 10

Fakültelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

DTO Ortalama	df	F	Sig.
Gruplar Arası	4		
Gruplar İçi	137	3,899	0.005
Toplam	141		

Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Post-Hoc analiz yapmamız gerekir.

Post Hoc Tablosundan Konservatuar/ Güzel Sanatlar Bölümlerinden mezun olan katılımcılar ile Eğitim, İİBF (İktisadi ve İdari bilimler Fakültesi) ve Fen Edebiyat Fakültelerinden mezun olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Çizelge 11’de bu değerler görülmektedir.

Çizelge 11

Post- Hoc Analizi Sonuçları

Fakülte1	Fakülte 2	Sig.
Konservatuar/Güzel	Fen Edebiyat	0.002*
Sanatlar	Eğitim	0.007*
	Ziraat	0.338
	İİBF	0.005*

Yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumlarının mezun oldukları fakülte türüne göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcılar Konservatuar/Güzel Sanatlar, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Ziraat fakültesi olmak üzere gruplandırılmıştır. Gruplar arasında $p < .05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur $F(4, 137) = 3,90$, $p = 0.005$. Tukey HSD Post Hoc analizi Konservatuar/Güzel Sanatlar mezunlarının demokratik tutum ortalama değerlerinin ($M=4.24$, $SD=0.29$), Eğitim Fakültesi ($M=4.01$, $SD=0.30$), Fen Edebiyat Fakültesi ($M=3.98$, $SD=0.16$) ve İİBF ($M=3.97$, $SD=0.19$) mezunu olan yaratıcı drama eğitmenleri ile anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Ziraat Fakültesi Mezunları ($M=3.99$, $SD=0.08$), ile hiçbir grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Cohen’in (1988) etki seviyesi formülünü uygulandığında 0.10 etki seviyesi olduğu görülmektedir. Cohen’in (1988) tablosuna göre etki seviyelerine baktığımızda istatistiksel olarak gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunsa da aradaki farkın orta düzeyde olduğu görülmektedir.

4.4 Demokratik Tutumların Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ANOVA testi yapmadan önce kontrol edilmesi gereken beş varsayım bir önceki başlık altında incelenmiştir. Ölçüm düzeyi varsayımı için gerekli olan bağımlı değişkenimiz demokratik tutum ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz çalışma yılı üçten fazla kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için bir önceki başlık altında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için demokratik tutum ölçeği datası bir önceki başlık altında kontrol edilmiş ve aykırı değerlerin bulunmadığı görülmüştür.

Normallik varsayımı, her grubun skorlarının bağımlı değişken için normal dağılım göstermesidir (Pallant, 2007). Bu amaçla grupların demokratik tutum ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır. Demokratik tutum ortalamalarının çalışma yıllarına göre skewness ve kurtosis değerleri incelenmiş ve değerlerin -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı anlaşılmıştır.

ANOVA için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test değerlerine bakılmalıdır. Bu değer 0.07 olarak görülmekte ve .05 değerinin üzerindedir. Bu da gruplar arasındaki varyansın eşit olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir (Pallant, 2007).

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra tek yönlü varyans analizine geçilebilir. Çizelge 12'de görüldüğü gibi Sig. değeri 0.592 olarak görülmektedir. Bu da 0.05 değerinden büyük bir değer olduğu için gruplar arasında demokratik tutum ortalaması bakımından anlamlı bir fark bulunmadığı anlamına gelmektedir. Bu nedenle Post-Hoc Testi yapmaya gerek yoktur.

Çizelge 12

Çalışma Yıllarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

DTO Ortalama	df	F	Sig.
Gruplar Arası	5	0.744	0.592
Gruplar İçi	136		
Toplam	141		

Yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumlarının çalışma yıllarına göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcılar 0-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 10 üzeri olmak üzere gruplandırılmıştır. Gruplar arasında $p < .05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır $F(5, 136) = 0.74$, $p = 0.592$. Bu da çalışma yılının demokratik tutum üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını ortaya koymaktadır.

4.5 İletişim Becerilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Bu çalışmada bir bağımlı değişken (iletişim becerileri ölçeği ortalaması), iki kategorili bağımsız değişkenimiz olan yaratıcı drama eğitmenlerinin cinsiyetine göre incelenmiştir. Bağımsız gruplar t testinin varsayımlarını şöyle sıralamıştır: Ölçüm düzeyi (bağımlı değişkenin sürekli değişken olması ve bağımsız değişkenin iki kategorili ve birbirinden bağımsız gruplardan oluşması), gözlemlerin bağımsız olması, önemli aykırı değerlerin bulunmaması, normallik varsayımı, varyansların homojenliği varsayımı (Pallant,2007). Bağımsız gruplar t testini uygulamadan önce, gerekli varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir. Aşağıda bu varsayımlar için elde edilen sonuçlar belirtilmiştir.

İlk varsayım olan için ölçüm düzeyi için, bağımlı değişkenimiz olan iletişim becerileri ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz cinsiyet iki kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için katılımcıların 18 farklı şehirde çalışmakta olduğu, 27 farklı üniversiteden mezun oldukları görülmektedir. Ayrıca her katılımcı anketleri internet ortamında, kendileri için uygun olan zamanda ve mekanlarda doldurmuşlardır. Bu nedenle birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için demokratik tutum ölçeği datası kontrol edilmiş ve bütün yanıtların beklenildiği gibi 1 ile 5 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda %5 Trimmed Mean değeri kontrol edilerek aykırı değerlerin olup olmadığı anlaşılabilir (Pallant, 2007). İletişim Becerileri Ölçeği ortalama değerlerine bakacak olunursa, kadınların ortalaması 4.02 ve %5 Trimmed Mean değeri 4,00 olarak hesaplanırken erkeklerin ortalaması 3.94 ve %5 Trimmed Mean değeri 3.93 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar ışığında aykırı değerlerin bulunmaması varsayımının karşılandığı görülmektedir.

Normallik varsayımı, her grubun skorlarının bağımlı değişken için normal dağılım göstermesidir (Pallant, 2007). Bu amaçla her iki grubun iletişim becerileri ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır. Çizelge 13'te cinsiyetlerin demokratik tutum ortalamalarının skewness ve kurtosis değerleri gösterilmiştir. Değerler -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı görülmektedir.

Çizelge 13

Cinsiyetlere Göre Skewness ve Kurtosis Değerleri

Cinsiyet	Demokratik Tutum Ölçeği Skorları	
	Skewness	Kurtosis
Kadın	1.28	0.57
Erkek	1.0	0.57

Bağımsız gruplar t testi için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test of Equality Variance tablosunda Sig. değerlerine bakılmalıdır. Çizelge 14'de görüldüğü üzere bu değer 0.057 olarak görülmekte ve .05 değerinin üzerindedir. Bu da iki grubun eşit varyansları olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir (Pallant, 2007).

Çizelge 14*Homojenlik Varsayımının Kontrolü*

	Levene's test for Equality of Variances	
	F	Sig.
İletişim		
Becerileri	3.61	0.059
Ortalama		

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra bağımsız gruplar t testine geçilebilir. Çizelge 15'de görüldüğü gibi cinsiyetler arasında iletişim becerileri ortalamaları bakımından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu nedenle her iki grubun da benzer iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir.

Çizelge 15*Bağımsız Gruplar T- Testi Sonuçları*

Bağımsız Gruplar T Testi			
t	Sig. (2 tailed)	df	Ortalama Fark
1.36	0.59	141	0.08

Yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak amacı ile bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında kadınlar (M=4.02, SD=0.29) ve erkekler (M=3.94, SD=0.21) arasında iletişim becerileri bakımından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t(141)= 1.36$, $p= 0.59$).

4.6 İletişim Becerilerinin Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ANOVA bağımsız değişkenin neden olduğu düşünülen farklı grupların ortalamaları arasındaki varyansı (skorlar arası değişkenlik) şans eseri olduğu düşünülen her grubun içerisindeki varyans ile karşılaştırmak amacı ile kullanılır (Pallant,2007).

ANOVA testi yapmadan önce kontrol edilmesi gereken beş varsayım vardır, bu varsayımlar: Ölçüm düzeyi (bağımlı değişkenin sürekli değişken olması ve bağımsız değişkenin en az üç kategorili ve birbirinden bağımsız gruplardan oluşması), gözlemlerin bağımsız olması, önemli aykırı değerlerin bulunmaması, normallik varsayımı, varyansların homojenliği varsayımıdır (Pallant,2007).

İlk varsayım olan için ölçüm düzeyi için, bağımlı değişkenimiz olan iletişim becerileri ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz mezun olunan fakülte türü üçten fazla kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için daha önceki başlıklar altında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için iletişim becerileri ölçeği datası kontrol edilmiş ve bütün yanıtlanın beklenildiği gibi 1 ile 5 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda %5 Trimmed Mean değeri kontrol edilerek aykırı değerlerin olmadığı görülmüştür (Pallant, 2007).

Normallik varsayımının kontrolü için grupların iletişim becerileri ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır. SPSS tablosunda incelendiğinde bu değerler bütün fakülte türleri için -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı söylenebilir.

ANOVA için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test Sig. değerlerine bakılmalıdır. Bu değer 0.294 olarak görülmektedir ve .05 değerinin üzerindedir. Bu durumda Robust Test of Equality of Means tablosu altında Welch testine bakılmalıdır, eğer bu değer 0.05 değerinin üzerindeyse varyansların homojenliği varsayımı doğrulanmış kabul edilir (Pallant,2007). Tablodan bu değere bakıldığında 0.25 olduğu görülmektedir. Bu durum gruplar arasındaki varyansın eşit olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir.

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra tek yönlü varyans analizine geçilebilir. Çizelge 16'da görüldüğü gibi Sig. değeri 0.001 olarak görülmektedir. Bu da 0.05 anlam değerinden küçük bir değer olduğu için gruplar arasında iletişim becerileri ortalaması bakımından anlamlı bir fark olduğu anlamına gelmektedir.

Çizelge 16*Fakültelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları*

İletişim Becerileri Ortalama	df	F	Sig.
Gruplar Arası	4		
Gruplar İçi	138	4.855	0.001
Toplam	142		

Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Post-Hoc analiz yapılması gerekmektedir. Post Hoc Tablosundan Konservatuar/ Güzel Sanatlar Bölümlerinden mezun olan katılımcılar ile İİBF ve Fen Edebiyat Fakültelerinden mezun olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bölüm mezunları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Çizelge 17’de bu değerler görülmektedir.

Çizelge 17*Post- Hoc Analizi Sonuçları*

Fakülte1	Fakülte 2	Sig.
Konservatuar/Güzel	Fen Edebiyat	0.003*
Sanatlar	Eğitim	0.104
	Ziraat	0.291
	İİBF	0.002*

Yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin mezun oldukları fakülte türüne göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcılar Konservatuar/Güzel Sanatlar, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Ziraat fakültesi olmak üzere gruplandırılmıştır. Gruplar arasında $p < .05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur $F(4, 138) = 4.86$, $p = 0.001$. Tukey HSD Post Hoc analizi Konservatuar/Güzel Sanatlar mezunlarının iletişim becerileri ortalama değerlerinin

($M=4.26$, $SD=0.40$), Fen Edebiyat Fakültesi ($M=3.94$, $SD=0.23$) ve İİBF ($M=3.90$, $SD=0.13$) mezunu olan yaratıcı drama eğitmenleri ile anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Eğitim Fakültesi ($M=4.05$, $SD=0.30$) ve Ziraat Fakültesi ($M=3.92$, $SD=0.14$) mezunlarının iletişim becerileri ortalaması ile hiçbir grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Cohen'in (1988) etki seviyesi formülünü uygulandığında 0.12 etki seviyesi olduğu görülmektedir. Cohen'in (1988) tablosuna göre etki seviyelerine baktığımızda istatistiksel olarak gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulursa da aradaki farkın orta düzeyde olduğu görülmektedir.

4.7 İletişim Becerilerinin Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ANOVA testi yapmadan önce kontrol edilmesi gereken beş varsayım bir önceki başlık altında incelenmiştir. Ölçüm düzeyi varsayımı için gerekli olan bağımlı değişkenimiz iletişim becerisi ölçeği ortalama değeri sürekli bir değişken ve bağımsız değişkenimiz çalışma yılı üçten fazla kategoriden oluşan kategorik bir değişkendir. Bu sayede ilk varsayım karşılanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için daha önce gerekli açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların birbirlerinden bağımsız ve birbirlerinden etkilenmeden cevap verdikleri söylenebilir.

Önemli aykırı değerlerin bulunmaması varsayımı için iletişim becerileri ölçeği datası bir önceki başlık altında kontrol edilmiş ve aykırı değerlerin bulunmadığı görülmüştür.

Normallik varsayımının kontrolü için grupların iletişim becerileri ortalamasının skewness ve kurtosis değerleri -2 ve 2 arasında olmalıdır(Pallant, 2007). SPSS tablosunda incelendiğinde bu değerler bütün çalışma yılları için -2 ve 2 arasında olduğu için normallik varsayımının doğrulandığı söylenebilir.

ANOVA için son varsayım varyansların homojenliğidir. Bu varsayımı test etmek için Levene's Test değerlerine bakılmalıdır. Bu değer 0.07 olarak görülmekte ve .05 değerinin üzerindedir. Bu da gruplar arasındaki varyansın eşit olduğunu göstermekte ve varyans homojenliği varsayımının doğrulandığını göstermektedir (Pallant, 2007).

Bütün varsayımlar kontrol edildikten sonra tek yönlü varyans analizine geçilebilir. Çizelge 18'de görüldüğü gibi Sig. değeri 0.084 olarak görülmektedir. Bu da

0.05 değerinden büyük bir değer olduğu için gruplar arasında iletişim becerileri ortalaması bakımından anlamlı bir fark bulunmadığı anlamına gelmektedir. Bu nedenle Post-Hoc Testi yapmaya gerek yoktur.

Çizelge 18

Çalışma Yıllarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İletişim Becerileri	df	F	Sig.
Ortalama			
Gruplar Arası	5		
Gruplar İçi	137	1.991	0.084
Toplam	142		

Yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim Becerilerinin çalışma yıllarına göre göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcılar 0-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 10 üzeri olmak üzere gruplandırılmıştır. Gruplar arasında $p < .05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. $F(5, 137) = 1.99, p = 0.084$. Bu da çalışma yılının iletişim becerileri üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını ortaya koymaktadır.

4.8 Yaratıcı Drama Eğitmenlerinin İletişim Becerileri ile Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon analizi iki sürekli değişken arasındaki doğrusal ilişkinin yönünü ve etkisini analiz etmek için kullanılan bir istatistik yöntemidir. Korelasyon analizine başlamadan önce kontrol edilmesi gereken 6 varsayım vardır, bunlar: ölçüm düzeyi, ilişkili çiftler, gözlemlerin bağımsızlığı, normallik, doğrusallık ve eşdeğişkenliliktir (Pallant, 2007).

Ölçüm düzeyi varsayımı için iki adet sürekli değişkene ihtiyaç vardır. Korelasyon analizinde incelenecek değişkenler İletişim Becerileri Ölçeği Ortalaması ile Demokratik Tutum Ölçeği Ortalaması'dır. Her iki değişken de sürekli değişken olduğu için ölçüm düzeyi varsayımı karşılanmıştır.

İlişkili Çiftler varsayımı için her katılımcı hem İletişim Becerileri Ölçeği için hem de Demokratik Tutum Ölçeği için yanıt vermiş olmalıdırlar. Bu çalışmada her katılımcı her iki ölçeği de yanıtladığı için bu varsayım da sağlanmıştır.

Gözlemlerin bağımsızlığı varsayımı için her gözlenen bir diğeri gözlenenden bağımsız olmalıdır. Bu çalışmada katılımcılar anketleri internet ortamında doldurmuşlar ve birbirlerinden etkilenmemişlerdir. Ayrıca katılımcılar birçok farklı şehirde çalışmakta olup farklı üniversitelerin farklı fakültelerinden mezun olmuşlardır. Bu nedenle bu varsayım da sağlanmaktadır.

Normallik varsayımında her değişken için skorlar normal dağılım göstermelidirler (Pallant, 2007). Normallik varsayımının kontrolü için grupların iletişim becerileri ortalaması ve demokratik tutum ortalaması için skewness ve kurtosis değerleri kontrol edilmeli ve bu değerler -2 ve 2 arasında olmalıdır. Çizelge 19’da bu değerlerin istenen aralıklarda olduğu görülmektedir. Bu nedenle normallik varsayımı doğrulanmıştır.

Çizelge 19

İletişim Beceriler ve Demokratik tutum ölçeklerinin ortalamasının Skewness ve Kurtosis Değerleri

Ölçek		
	Skewness	Kurtosis
İletişim Becerileri	1.33	0.90
Demokratik Tutum	0.46	1.98

Doğrusallık varsayımı için iki değişken arasındaki ilişkinin lineer olması gerekmektedir. Yani scatterplot’a bakıldığında ölçümlerin neredeyse düz bir çizgi şeklinde dağılması kavisli bir görüntü olmaması gerekmektedir (Pallant, 2007). Eşdeğişkenlilik (homoscedasticity) varsayımı bir ölçeğin skorları arasındaki değişkenliğin diğer ölçek içerisindeki değişkenlik ile benzer olması demektir. Scatterplot’a bakıldığında sigara şeklinde dağılım görülmelidir (Pallant, 2007). Korelasyon analizine geçmeden önce doğrusallık ve eşdeğişkenlilik varsayımlarını kontrol etmek için scatterplot oluşturulmalıdır. Scatterplot kontrol edildiğinde doğrusallık ve eşdeğişkenlilik varsayımlarının doğrulandığı görülmüştür.

Bütün varsayımlar sağlandıktan sonra Korelasyon analizine geçilmiştir. Çizelge 20’de korelasyon analizi sonuçları görülmektedir.

Çizelge 20

İletişim Becerileri ve Demokratik Tutum arasındaki ilişki

	İletişim Becerileri		
	N	r	p
Demokratik Tutum	143	0.54	0.00

Yaratıcı drama eğitmenlerinin İletişim Becerileri ile Demokratik Tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi yapılmıştır. Analize başlamadan önce normallik, doğrusallık ve eşdeğişkenlik varsayımları ihlal etmemek için ön çalışma yapılmış ve data kontrol edilmiştir. Çalışma sonucunda, değişkenler arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.54$; $p<.01$). Değişkenler arasındaki korelasyon değeri (0.54) Cohen'in (1988) tablosuna göre büyük ölçüdedir. Yani demokratik tutum puanı yükseldikçe iletişim becerileri puanının da artması, demokratik tutum puanı azaldıkça iletişim becerileri puanının da azalması beklenmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

5.1.1 Katılımcıların Demografik Yapısına İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada, Türkiye'nin çeşitli illerinde devlet okulları, özel okullar ve özel kurs/ derneklerde yaratıcı drama eğitmeni olarak görev yapmakta olan eğitimcilerin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin araştırılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgular bu başlık altında açıklanacaktır.

Katılımcıların cinsiyetine bakıldığında 31 erkek (%21,7); 112 kadın (%78,3) çalışmaya katılmıştır (Çizelge 1). Bu sonuca bakıldığında yaratıcı drama eğitmenliğinin daha çok kadınlar tarafından tercih edildiği sonucu çıkarılabilir. Bu sonuç, öğretmenlik mesleğinin daha çok kadınlar tarafından tercih edildiği sonucuna ulaşan (Gözütok, 1995) ve (Şahin, 2008) çalışmalarının sonuçlarıyla örtüşmektedir. Katılımcılar 1 Önlisans (%0,7), 99 Lisans (%69,2), 40 Yüksek Lisans (%28) ve 3 Doktora (%2,1) mezunundan oluşmaktadır (Çizelge 2). Bu sonuç yaratıcı drama eğitmenliğinin daha çok lisans mezunu kişiler tarafından tercih edildiğini ortaya koymaktadır. İkinci sırada yüksek lisans mezunları yer almaktadır. Öğrencilerin duygusal, sosyal ve bilişsel gelişim özelliklerinin tümüne etki eden yaratıcı drama alanında eğitim veren ve uygulama yapan kişilerin lisans üstü eğitime daha fazla teşvik edilmesi ve böylelikle alan bilgilerini geliştirmelerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Çalışmaya katılanların 50'si (%35) Fen Edebiyat Fakültesi, 56'sı Eğitim Fakültesi (%39,2), 3'ü Ziraat Fakültesi (%2,1), 22'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (%15,4), 11'i (%7,7) Konservatuar ya da Güzel Sanatlar, ve 1(%0,7) Mimarlık Fakültesi mezundan oluşmaktadır (Çizelge 3). Bu sonuç yaratıcı drama eğitiminin büyük çoğunlukla öğretmenlik eğitimi almış kişiler tarafından verildiğini ortaya koymasından sevindiricidir. Eğitim fakültesi mezunu olmayan yaratıcı drama eğitmenlerinin ise pedagojik formasyon alıp almadıkları, öğretmenlik konusunda gerekli becerilerini geliştirmek için hizmet içi eğitimlere katılıp katılmadıkları ile ilgili bilgi edinilmemiştir. İleride gerçekleştirilecek çalışmalarda bu konu araştırılabilir.

Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu büyükşehirlerde çalışmaktadırlar (Çizelge 4). Bu sonuç yaratıcı drama eğitimine büyük şehirlerde daha fazla yer

verildiğinin göstergesi olabilir. Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu özel okullarda çalışmaktadırlar (%61.5), bu durum yaratıcı drama eğitimine özel okullarda daha fazla yer verildiğini göstermektedir. Devlet okullarında da yaratıcı drama derslerinin müfredatın bir parçası olması için gerekli adımlar atılmalıdır. Katılımcılardan 51 kişi (%35.7) 0-2 yıldır, 40 kişi (%28) 3-4 yıldır, 36 kişi (%25.2) 5-6 yıldır, 8 kişi (%5.6) 7-8 yıldır, 5 kişi (%3.5) 9-10 yıldır ve 3 kişi (%2.1) 10 yıldan fazla süredir bu alanda çalışmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun 0 ila 6 yıldır yaratıcı drama eğitmenliği yapıyor olması bu alanın Türkiye’de son yıllarda gelişmekte olmasına bağlı olarak açıklanabilir. Yaratıcı drama yıllar süren çalışmalar sonucunda Türkiye’de son yıllarda yaygınlaşmaya başlamıştır. 10 yıldan fazladır bu mesleği yapan yalnızca 3 katılımcının bulunması bu sonucun göstergesi olarak yorumlanabilir.

5.1.2 Katılımcıların Demokratik Tutumlarına İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada, Türkiye’nin çeşitli illerinde devlet okulları, özel okullar ve özel kurs/ derneklerde yaratıcı drama eğitmeni olarak görev yapmakta olan eğitimcilerin demokratik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur (Çizelge 7). Bir diğer ifade ile kadın ve erkek yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Bu sonuç Gözütok (1995), Bulut (2006), Karadağ, Baloğlu ve Yalçınkayalar (2006), Şahin (2008), Elkatmış ve Toptaş’ın (2015) araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu sonuçtan yola çıkarak kadın ve erkek yaratıcı drama eğitmenlerinin sınıf içi demokratik tutumlarının birbirine çok benzer olduğu sonucu çıkarılabilir.

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin demokratik tutumlarının mezun oldukları fakülte türüne göre değişip değişmediğini incelendiğinde Konservatuar/Güzel Sanatlar Fakültesi bölümlerinden mezun olan yaratıcı drama eğitmenlerinin Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve İİBF mezunu olan yaratıcı drama eğitmenlerine oranla daha yüksek demokratik tutum becerilerine sahip oldukları görülmektedir (Çizelge 11). Buradan yola çıkarak yaratıcı dramanın genel amaçlarından biri olan demokratik tutum geliştirme becerisinin sanatsal bir bakış açısı ile daha fazla geliştiği sonucuna ulaşılabilir. Sanat ağırlıklı eğitimden geçen yaratıcı drama eğitmenleri, diğer bölüm mezunlarına göre daha yüksek demokratik tutum ortalamasına sahiptirler. Bu nedenle yaratıcı drama eğitmeni olmak isteyen kişilerin eğitiminde sanata, sanatsal bakış açısına, özgür düşünceye ve yaratıcılığa daha fazla yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin demokratik tutumlarının çalışma yıllarına göre değişip değişmediği incelendiğinde çalışma yıllarına göre eğitmenlerin demokratik tutum ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Çizelge 12). Bu da yaratıcı drama eğitmenlerinin çalışma yılının demokratik tutum üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını ortaya koymaktadır. Eğitmenlerin demokratik tutumlarının, görev yaptıkları süreden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuç, Gözütok (1995); Saracaloğlu, Evin ve Varol (2002), Şahin (2008) tarafından elde edilen sonuçlarla benzer niteliktedir.

5.1.3 Katılımcıların İletişim Becerilerine İlişkin Sonuçlar

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak amacı ile bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında kadın ve erkek yaratıcı drama eğitmenleri arasında iletişim becerileri bakımından anlamlı bir fark bulunamamıştır (Çizelge 15). Bu sonuç Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009); Tunçeli (2013), Dilekmen, Başcı, ve Bektaş'ın (2008) çalışmalarının sonuçları ile benzer niteliktedir. İletişim becerilerinin cinsiyete bağlı olmadığı, bütün yaratıcı drama eğitmenleri için cinsiyete bağımlı olmaksızın benzer olduğu sonucu çıkarılabilir.

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin mezun oldukları fakülte türüne göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Konservatuar/Güzel Sanatlar mezunu yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin Fen Edebiyat Fakültesi ve İİBF mezunu olan yaratıcı drama eğitmenlerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür (Çizelge 17). Bu durum sanat odaklı lisans eğitimi alan yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin daha gelişmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Fen Edebiyat ve İİBF mezunu yaratıcı drama eğitmenleri yeterli pedagojik formasyon eğitimi alamadıkları, alan için temel gereksinim olan sanatsal eğitime tam anlamıyla erişemedikleri için diğer fakültelerden mezun olan yaratıcı drama eğitmenlerinden daha düşük iletişim becerilerine sahip oldukları sonucu çıkarılabilir. Buradan hareketle sanat eğitiminin, bireyin iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilir. Bu bulgulara dayanarak yaratıcı drama eğitmenlerinin eğitiminde sanata daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin çalışma yıllarına göre değişip değişmediğini incelemek amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çalışma yılının iletişim becerileri üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını ortaya konulmuştur (Çizelge 18). Elde edilen veriler Nacar ve Tümkaya'nın (2011) çalışmalarından farklı sonuçlar vermiştir. Nacar ve Tümkaya (2011) çalışmalarında mesleki kıdem arttıkça iletişim becerilerinin de arttığını saptarken, yapılan araştırma mesleki kıdem iletişim becerileri üzerinde herhangi bir etkisini bulamamıştır. Mesleki tecrübe yılının arttıkça iletişim becerilerinin de artması beklenirken elde edilen sonuç, iletişim becerisinin yaratıcı drama eğitmenleri için mesleki tecrübe yılından bağımsız olduğunu ortaya koymaktadır.

Eğitmenlerin hem demokratik tutumlarının hem de iletişim becerilerinin cinsiyet ve çalışma yılı ile bağımsız, mezun olunan fakülte türü ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca bakarak yetişkinlerin iletişim becerileri ve demokratik tutumlarının yıllar içerisinde değişmediği ya da bunları değiştirebilmek için yeterli uyarının bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir.

5.1.4 Yaratıcı Drama Eğitmenlerinin İletişim Becerileri ile Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar

Yaratıcı Drama eğitmenlerinin İletişim Becerileri ile Demokratik Tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerileri ile demokratik tutumları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani demokratik tutum puanı yükseldikçe iletişim becerileri puanının da artması, demokratik tutum puanı azaldıkça iletişim becerileri puanının da azalması beklenmektedir.

Demirbolat (1999) demokratik bir sınıf ortamı yaratmak isteyen, demokrasi bilinci gelişmiş öğrenciler yetiştirmek isteyen öğretmenlerin üç konuya dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Bu üç konu bireyselleştirmeyi başarma, bağımsız düşünme alışkanlığı kazandırma ve demokratik iletişim ortamı yaratma olarak sıralanmıştır. Tuncel ve Balcı (2015) da demokratik bir öğretmenin sahip olması gereken özellikler arasında öğrenciler ile etkili iletişim kurabilme becerisini belirtmişlerdir. Buradan demokratik tutumu gelişmiş bir öğretmenin sınıf içi iletişime önem vermesi gerektiği, dolayısı ile olumlu iletişim becerilerine sahip olması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Aynı şekilde; öğrenciler ile olumlu iletişim kurabilen, iletişim becerisi gelişmiş öğretmenlerin

olumlu demokratik tutuma sahip olacağı düşünülebilir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli husus şudur; bu çalışmada yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ile iletişim becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunun bulunması bu beceriler arasında neden sonuç ilişkisi olduğu anlamına gelmemektedir. Korelasyon çalışmaları yalnızca ilişkinin var olup olmadığını, var ise ilişkinin yönünü ve şiddetini ortaya koyar ancak neden sonuç ilişkisi ortaya koymaz (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2011). Bu çalışmada sadece bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Neden sonuç ilişkisini incelemek isteyen araştırmacılar deneysel çalışmalar ile bu ilişkiyi inceleyebilirler.

5.2 Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda hem daha önce yapılmış olan çalışmaların sonuçlarını destekleyen sonuçlara hem de yeni ve farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında ortaya çıkarılan olumsuz durumlar ile ilgili önlemler alınması, olumlu durumların ise farkına varılarak daha fazla desteklenebilmesi amacı ile bir takım öneriler geliştirilmiştir.

1. Kendini gerçekleştirme ve başkalarıyla iletişim becerisini geliştirme becerisi ve demokratik tutum ve davranış geliştirme becerileri yaratıcı dramanın temel amaçlarındandır. Bu amaçlara ulaşabilmek için öncelikle yaratıcı drama eğitimi verecek olan eğitmenlerin bu yeterliliklere sahip olmaları gereklidir. Bu çalışmada konservatuar ya da güzel sanatlar fakültesinden mezun olan yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerilerinin ve demokratik tutumlarının diğer yaratıcı drama eğitmenlerine göre yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda yaratıcı drama eğitmenlerine sanatsal ve estetik görüş kazandırmanın önemi dikkat çekmektedir. Yaratıcı drama eğitimi verecek olan eğitmenler kapsamlı bir sanat eğitimi programına tabii tutulmalıdırlar.

2. Demokratik tutum ve davranış geliştirebilmiş, iletişim becerisi yüksek yaratıcı drama eğitmenleri yetiştirebilmek ancak bu kişileri eğitecek kişilerin doğru seçimi, eğitim programının içeriğinin ve niteliğinin standartlaştırılması, yetişmiş yaratıcı drama eğitmenlerinin kendilerini geliştirebilmeleri için sürekli eğitim ve hizmet içi eğitim imkanlarının sunulması, eğitim kurumlarının yaratıcı dramanın önemi ve amaçları konusunda bilinçlendirilmesi ile mümkün olabilecektir.

3. Yaratıcı drama eğitimi veren kurum ve kuruluşların eğitim içerikleri incelenmeli ve yaratıcı dramanın amaç ve hedeflerini gerçekleştirebilecek eğitmenler yetiştirmeyi mümkün kılacak iyileştirmeler yapılmalıdır. Birkaç günlük seminerler ya da online eğitimler ile sertifika alarak yaratıcı drama eğitmeni olacak kişilerin yaratıcı dramanın amaçladığı yeterliliklere ne derece sahip olabileceği tartışılmalı ve bu konu ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
4. Gerek yaratıcı drama eğitmeni yetiştiren kurumlarca gerekse milli eğitim bakanlığı aracılığı ile yaratıcı drama eğitmeni olan ya da yaratıcı drama eğitmenliği programlarına devam eden kişilere yönelik olarak demokrasinin, insan hak ve hürriyetlerinin önemini vurgulayan ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler, konferanslar, seminerler ve paneller düzenlenmelidir.
5. Bu çalışmada yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerileri ile demokratik tutumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ancak bu sonuç doğrultusunda herhangi bir neden sonuç ilişkisine ulaşmak mümkün değildir. İleride yapılacak deneysel çalışmalar ile yaratıcı drama eğitmenlerinin demokratik tutumları ve iletişim becerilerini neden sonuç ilişkileri doğrultusunda incelenerek, daha detaylı sonuçlara ulaşılabilir.
6. Eğitmenlerin demokratik tutumlarını ya da iletişim becerilerini inceleyen önceki çalışmaların büyük çoğunluğu öğretmen adayları ile yapılmıştır. Öğretmenliğin sadece teori değil pratik ile geliştiği bilindiğine göre halihazırda devlet okulları ve özel okullarda, özel kurs ve derneklerde çalışmakta olan eğitmenlere yönelik olarak da benzer çalışmalar yapılmalıdır.
7. Mevcut çalışmada yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerileri ve demokratik tutumlarını ölçmeye yönelik önceden geliştirilmiş ölçekler kullanılmıştır. Bu yapılandırılmış ölçekler nedeni ile yaratıcı drama eğitmenleri var olan seçeneklerden en yakınına ya da sosyal normlara göre en doğru olduğunu düşündükleri seçenekleri seçmek zorunda kalarak gerçek görüşlerini ve tutumlarını tam olarak ifade etme şansı bulamamış olabilirler. Daha sonraki çalışmalarda eğitmenlerin demokratik tutum ve iletişim becerileri ile ilgili görüşlerini almak ve yetenekleri ile eksikliklerini daha iyi analiz edebilmek amacı doğrultusunda birebir yarı-yapılandırılmış görüşme teknikleri, video analizleri ya da vaka incelemesi çalışmaları yapılabilir. Ayrıca yaratıcı drama eğitiminin eğitmenlerin iletişim becerileri ve demokratik tutumları üzerine etkisini

ölçmek için deneysel araştırma modeli kullanılarak, öntest sontest verileri toplanılarak eğitim öncesinde ve sonrasında bu becerilerde bir artış olup olmadığına bakılabilir.

8. İleride yapılacak olan çalışmalarda yaratıcı drama eğitmenlerinden görüş formları doldurmaları istenilerek, yaratıcı drama eğitimlerinin içeriğinde demokratik tutum ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik ne gibi değişiklikler yapılmasını bekledikleri sorulabilir. Almış oldukları yaratıcı drama eğitimlerinin demokratik tutum kazandırma ve iletişim becerilerini geliştirme amaçlarına ne derece hizmet ettiği konusunda değerlendirmeleri, eğitimlerin bu konularda güçlü ve zayıf yönlerini belirtmeleri istenilebilir.

9. Yapılan çalışmada yaratıcı drama eğitmenlerinin iletişim becerileri ve demokratik tutumları cinsiyet, mezun olunan fakülte ve çalışma yılı değişkenleri bakımından incelenmiştir. Daha sonraki çalışmalarda bu beceriler farklı değişkenler açısından da incelenebilir. Örneğin bu beceriler eğitmenlerin anne babalarının eğitim durumu, büyüdükları şehirler, maddi durumları, kurum aidiyetleri, mesleki öz yeterlilik algıları, alana duydukları ilgi gibi farklı değişkenler açısından incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2011). *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara: Natürel
- Apple, M. W. ve Beane, J. (2007). Demokratik okullar: Güçlü eğitimden dersler (çev. M. Sarı). *Ankara: Dipnot Yayınları*.
- Bilgen, N. (1994). *Çağdaş ve demokratik eğitim: Ders geçme ve kredi uygulaması (2.basım)*. Ankara: MEB Basımevi.
- Bulut, B.N. (2004). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4): 443-452.
- Büyükkaragöz, S., & Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(7), 353-365.
- Creswell, J. W. (2008). Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative. *New Jersey: Upper Saddle River*.
- Cohen, J.W. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd Ed.)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Çetinkanat, C. (1997). Öğretmenlerin iletişim becerileri. 3. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, 23-24.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576
- Demirbolat, A. O. (1999). Demokrasi ve demokratik eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(18), 229-244.
- Demirel, Ö., Ün, K., (1987). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Şafak Matbaası: Ankara
- Dilekmen, M., Başcı, Z. ve Bektaş, F. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2): 223-231
- Elkatmış, M. & Toptaş, V. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarının incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 128-144.
- Ersanlı, K. & Balcı, S. (1998). İletişim Becerileri Envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Association*, 22 (10), 7- 12.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education (Vol. 7)*. New York: McGraw-Hill.

- Freire, P. (2006). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev. D. Hattatoğlu & E. Özbek), İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Asıl çalışma 2000 yılında yayınlanmıştır)
- Frymier, A. B., & Houser, M. L. (2000). The teacher- student relationship as an interpersonal relationship. *Communication Education*, 49(3), 207-219.
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. W. (2009). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. Pearson Higher Ed.
- Genç, S. Z., & Kalafat, T. (2007). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile Problem çözme becerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 10-22.
- Gömleksiz, M. N., & Çetintaş, S. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet Ve Erzincan Üniversiteleri örneği). Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 1-14
- Gözütok, F. D. (1995). *Öğretmenlerin demokratik tutumları*. Türk Demokrasi Vakfı.
- Günay, K. (2003). *Sınıf yönetiminde öğretmenlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana.
- Karadağ, E., Baloğlu, N. & Yalçınkayalar, P. (2006). İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan demokratik tutumları ile öğretmenlerin demokratik değerleri üzerine ilişkisel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 4 (12), 65-82.
- Karagöz, Y., & Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 81-98.
- Kayabaşı, Y. (2011). Öğretmen adaylarının davranışlarının demokratik sınıf ortamı açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2).
- Kesici, Ş. (2008). Teachers' opinions about building a democratic classroom. *Journal of Instructional Psychology*, 35(2), 192-203.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18- 23
- Milli, M. S., & Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 286-298

- Nacar, F. S., & Tümkaya, S. (2011). Sınıf ğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Ilkogretim Online*, 10(2).
- Owen, F. K., & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri leği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik alışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Owen, F. K., & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri leği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik alışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Özerbaş, M. A., Bulut, M. ve Usta, E. (2007). Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (1): 123-135.
- Palavan, ., & agboyraz, İ. (2017). The survey of Emphatic Tendency and Democratic Values of primary school teachers. *Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 134-150.
- Pallant, J. (2007). *SPSS Survival Manual*. New York: Open University Press.
- Pehlivan, K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir alışma. *İlköğretim Online*, 4 (2), 17-23
- Saracaloğlu, S., Evin, İ., & Varol, R. (2004). Öğretmenler ile ğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4 (2), 335-364
- Saracaloğlu, A., Yenice, N., & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 187-206
- Sardoğan, E. M., Özkamalı, E., & Dicle, N. A. (2006). Öğretmen adaylarında demokratik tutum, nevrotik eğilimler ve kendini gerçekleştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30).

- San, C. (1985). *Gençlik ve demokrasi eğitimi: Gençliğin eğitimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Selvi, K. (2007). Sınıf Öğretmenleri Demokratik Değerler Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. 6. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Soylu S., Gazeloğlu, C. (2017). *Investigating The Communication Skills Of Academicians Through Structural Equation Modeling*. Paper presented at 26th International Congress Educational Sciences (ICES/UEBK-2017), Antalya, Turkey
- Şahin, G. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin demokratik tutumları ile dogmatik düşünce biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul ili Anadolu Yakası örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, F. Y. (1998). Grupla iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim becerileri düzeyine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 22 (110), 12-19.
- Şentürk, İ., & Oyman, N. (2014). Yükseköğretimde demokratik sınıf yönetimi: Nitel bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 921-945.
- Tuncel, G., & Balcı, A. (2015). Demokratik toplumlarda öğretmen nitelikleri ve öğrencilere yansımaları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (31), 82-97.
- Tunçeli, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 51-58.

EKLER

Ek A Demografik Bilgi Anketi

Ek B İletişim Becerileri Ölçeği

Ek C Demokratik Tutum Ölçeği

Ek D Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu İzni

EK A. Demografik Bilgi Anketi

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek Diğer

2. Yaşınız

20 altı

21-25

26-30

31-35

36-40

41-45

46- 50

51 ve üzeri

3. Eğitim düzeyiniz

Lise Önlisans Yüksek Lisans Doktora

4. Mezun olduğunuz üniversite

.....

5. Mezun olduğunuz bölüm

.....

6. Yaratıcı drama eğitimini hangisi ile aldınız

Çağdaş Drama Derneği Drama Liderliği/Eğitmenliği Kursları

Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitimleri

Oluşum Drama Enstitüsü

Yaratıcı Drama Yüksek Lisansı

Diğer

7. Çalıştığınız Kurum

Devlet Okulu Özel Okul Özel Kurs/ Dernek

8. Çalıştığınız Şehir

.....

9. Çalıştığınız yaş grubu (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

Okulöncesi İlkokul Ortaokul Lise

10. Kaç yıldır Yaratıcı Drama eğitmenisiniz?

0-2 3-4 5-6 7-8 9-10 11 ve üzeri

11. Medeni durumunuz

Evli Bekar

12. Çocuğunuz var mı?

Evet Hayır

EK B. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (İBÖ)

YÖNERGE: Bu ölçek iletişimle ilgili bazı özelliklerinizi ölçmeye yöneliktir. Aşağıda sunulan ifadeleri, o ifadelerle ilgili genelde kendinizi nasıl bulduğunuzu düşünerek okuyunuz. İlişkilerimizdeki özelliklerimiz elbette kiminle, hangi koşullarda, ne zaman ilişkide bulunduğumuza bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. O nedenle ifadeleri **genelde** gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. Değerlendirmenizi 1-hiçbir zaman 2-nadiren, 3-bazen, 4-sıklıkla, 5-her zaman olmak üzere yaptıktan sonra ifadenin karşısındaki uygun yere (X) işareti koyarak belirtiniz. Hiç bir ifadeyi boş bırakmamanız sonuçları daha sağlıklı değerlendirmemize yarayacaktır. Teşekkür ederiz.

İfadeler	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. İnsanları oldukları gibi kabul ederim.	1	2	3	4	5
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
3. Başkalarını önyargısız dinlerim.	1	2	3	4	5
4. Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.	1	2	3	4	5
5. Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	1	2	3	4	5
6. Birisi ile iletişim içindeyken sakin bir ses tonuyla konuşurum.	1	2	3	4	5
7. İnsanlara yakın ilgi duyarım.	1	2	3	4	5
8. Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.	1	2	3	4	5
9. İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	1	2	3	4	5
10. Konuşurken söylediklerimle beden dilimin uyuşmasına dikkat ederim.	1	2	3	4	5
11. Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
12. Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim.	1	2	3	4	5
13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.	1	2	3	4	5
14. Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.	1	2	3	4	5
15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.	1	2	3	4	5
16. Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.	1	2	3	4	5
17. Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	1	2	3	4	5
18. Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.	1	2	3	4	5
19. Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu ses tonundan anlayabilirim.	1	2	3	4	5
20. Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
21. Birisiyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.	1	2	3	4	5
22. Yazılırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.	1	2	3	4	5
23. Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.	1	2	3	4	5
24. Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermeme isteyip istemediğine dikkat ederim.	1	2	3	4	5
25. Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5

ANAHTAR

İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (IITB)	= 1,3,6,13,15,16,21,23,24,25
Kendini İfade Etme (KIE)	= 2,5,17,20
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI)	= 10,11,12,18,19, 22
İletişim Kurmaya İsteklilik (IKI)	= 4,7,8, 9, 14

EK C. Demokratik Tutum Ölçeği

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	KATILMIYORUM	KATILYORUM
Anketin bu bölümü 50 madde içermektedir. Bu maddeler, öğretmenlerin çeşitli konulardaki görüşleri ile ilgili genel bilgi toplamak amacıyla düzenlenmiştir. Bilimsel çalışmanın geçerliliği açısından, lütfen bütün ifadeleri okuyunuz ve doğru ya da yanlış olarak değerlendirmeden; her maddedeki ifadeye katılıp katılmadığınızı, uygun olan kutuya çarpı işareti koyarak belirtiniz.		
1. İnsanların amaçlarına saygılı olma, demokratik bir insanın en temel özelliğidir.	①	②
2. Öğrenciler okulda yarışma içinde olmalıdırlar. Çünkü ileriki yaşamlarında yarışma içinde olacaklardır.	①	②
3. Öğrenciler sınıf gösterileri ya da diğer grup etkinliklerine katılmaya teşvik edilmeli, ancak zorlanmamalıdır.	①	②
4. Öğrencilerin ihtiyaç duymaları halinde sınıfı terk etmek için öğretmenlerden izin almaları gerekir.	①	②
5. Öğrenciler sevmedikleri öğretmenlerin dersini almaya zorlanmamalıdır.	①	②
6. Demokratikleşme sürecindeki gelişme bilimdeki gelişmeden daha önemlidir.	①	②
7. Öğrenciler okul kantinini işletemeyecek kadar genç ve deneyimsizdirler.	①	②
8. Öğrencileri demokrasi uygulamaları için yüreklendirmek öğretmenlerin en yüce görevidir.	①	②
9. Gençlerin suç davranışlarının sıklığının ve ciddiyetinin artması, onların çok fazla özgür bırakılmalarının sonucudur.	①	②
10. Sınavların türleri ve zamanları öğretmenlerin kararlarıyla belirlenmelidir.	①	②
11. Sınıf düzeni ve disiplini, ilkokulun ilk yıllarından başlayarak, olabildiği kadar hızlı bir şekilde öğretmenlerin sorumluluğundan alınıp, öğrencilerin sorumluluğuna verilmelidir.	①	②
12. Öğrenci, öğretmenin otoritesini ya da düşüncesini sorgulamaya başladığında, yani kendisi için düşünmeye başladığında demokrasi işliyor demektir.	①	②
13. Türkiye’de eğitimcilerin zihnini kurcalayan sorunları kökünden ve uzmanca çözmeye çalışacak tam gün hizmet veren eğitim araştırmacıları olmalıdır.	①	②
14. Öğretmenin sıkı denetimi altında bulunan öğrenciler kölelerden farklı değildirler.	①	②
15. Çocuklara her denileni yapmak değil, düşünerek dürüstçe davranmak öğretilmelidir.	①	②
16. Okul yönetiminin aldığı kararları değiştirmede öğrencilerin etkisi olmalıdır.	①	②
17. Bir çocuğun mutlu olmayı öğrenmesi, okumayı öğrenmesinden daha önemlidir.	①	②
18. Günümüzde kullanılan “geleneksel öğretim yöntemlerinin “ yerini “çağdaş öğretim yöntemlerinin” alması için bilimsel araştırmaların yapılması ihmal edilmiştir.	①	②
19. Amaçları başkaları tarafından belirlenen bir insan köledir.	①	②
20. Genci kendi değer yargılarıyla uyuşmayan şeyleri yapmaya zorlamak son derece yanlıştır.	①	②
21. Öğrencilerin öğretmenlere karşı tutumlarının araştırmalarla belirlenmesi gerekir.	①	②
22. Eğitim Politikaları belirleme konusunda, öğretmen ve öğrenci görüşüne gerek duyulmadan karar alma uygulaması sürdürülmelidir.	①	②

23. Bir eğitim etkinliğinin değeri, öğrencilerin değerler sistemi açısından ölçülmelidir.	①	②
24. Öğrencilerin beğenileri, sınıflara ve koridorlara asılacak olan tablo ve resimlerin seçimini yapabilecek kadar gelişmemiştir.	①	②
25. Duyguların eğitimi, düşüncelerin gelişimi kadar önemlidir.	①	②
26. "Zorunlu" sorumluluk, gerçek sorumluluk değildir.	①	②
27. Öğrencilerin okulda sakız çiğnemelerine izin verilmemelidir.	①	②
28. Öğrencilerin 10' da 9'unun karşı olduğu herhangi bir okul kuralı değiştirilmelidir.	①	②
29. Ev ödevlerinin belirlenmesi, öğrencilerin kararına bırakılmamalıdır, bu ancak öğretmenler kurulunun karar yetkisinde olmalıdır.	①	②
30. Bireysel özgürlük, ancak gerekli olduğunda grubun ilerlemesine engel olduğu durumlarda, bireyin onayı alınmadan başkaları tarafından sınırlandırılabilir.	①	②
31. Çocuğun ilgilerinden çok ihtiyaçlarının dikkate alınması, tüm eğitim kurumlarının benimsediği ilke olmalıdır.	①	②
32. Demokrasi, otokrat öğretmenler yerine görüşleri özgürce eleştirilebilen, hiçbir zaman zorlayıcı olmayan uzman öğretmenler olduğu takdirde arttırılabilir.	①	②
33. Bireylerin amacının kutsallığı, demokrasinin özü olarak vurgulanabilir.	①	②
34. Demokratik bir okulda okul müdürüne gerek yoktur. Okul yaşamıyla ilgili kararlar öğrenci ve öğretmenlerin katılımıyla alınmalıdır.	①	②
35. Öğrencilerin az bildikleri ya da hiç bilmedikleri konularla ilgili görüşlerini söylemelerine izin verilmemelidir.	①	②
36. İdeal demokrasi herkese amaçlarını gerçekleştirme hakkı verir.	①	②
37. Okulun, öğretmenler tarafından belirlenmiş kesin kuralları olmalıdır.	①	②
38. Gerçekten demokratik olan öğretmenlerin, eğer özgürlük için gerekliyse, sınıfta bir miktar düzensizliği hoş görmeleri ve buna izin vermeleri gerekir.	①	②
39. En iyi öğretmenler, sınıf atmosferi ile değil, öğretim konusu ile ilgilenirler.	①	②
40. Ciddi davranış bozuklukları, öğrencilerin yönetime katılmalarına izin verildiği okullarda görülür	①	②
41. Öğretim programlarına sıkı bağlılık, sınıftaki demokratik yaşamın en büyük düşmanıdır.	①	②
42. Uygulanamayan demokrasi öğrenilemez.	①	②
43. Demokratik yöntemle kazanılan bilgiler kalıcı ve gerçek bilgilerdir.	①	②
44. Okulun yakınında bir dükkânda çıkan yangın konusuna, verilecek ders konusundan daha çok zaman ayrılmalıdır.	①	②
45. Öğrencilerin sınıfta oturacakları yeri kendilerinin seçmelerine izin verilmemelidir.	①	②
46. Sınıfta yapılan oylamalarda öğrencilerin kapalı oy hakkı olmalıdır.	①	②
47. Öğretmenlerin, öğrencilerin amaçlarına saygı göstermeleri, çocukların da büyüklerine saygı göstermelerine neden olur.	①	②
48. Çocukları özgür olan bir ulus, özgür insanları olan bir ulus olacaktır.	①	②
49. "İyi niyetli despot bir öğretmen" tam ve kontrolsüz özgürlük tanıyan öğretmenden" daha iyidir.	①	②
50. Sağlıklı, demokratik toplumda gençler için yarışmalı oyunlar ve sporlar önemlidir.	①	②

EK D. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu İzni**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ**

Karar Tarihi : 19/06/2017

Toplantı Sayısı : 11

Karar Sayısı : 188

188-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yaratıcı Drama tezli yüksek lisans öğrencilerinden **Şebnem Soylu**'nun "Yaratıcı Drama Öğretmenlerinin İletişim Becerileri ve Demokratik Tutumları" başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili 15/02/2017 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yaratıcı Drama tezli yüksek lisans öğrencilerinden **Şebnem Soylu**'nun "Yaratıcı Drama Öğretmenlerinin İletişim Becerileri ve Demokratik Tutumları" başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili araştırmanın, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

**ASLININ AYNIDIR
19/06/2017**

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı